

UZASADNIENIE

wyroku z 3 lutego 2016 roku

Powód G. W. wniósł o uznanie za bezskuteczną względem siebie umowy darowizny zawartej w dniu 16 września 2013 roku przed notariuszem S. N. w Kancelarii Notarialnej za rep. A nr (...), na mocy której P. C. darował pozwanej A. C. należący do niego udział w nieruchomości położonej w K., składającej się z działki ewidencyjnej nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), w celu zaspokojenia wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 22 lutego 2013 roku, sygn. akt V GC 148/12, w kwocie 28 803,28 złotych. W uzasadnieniu powód wskazał, że na podstawie tytułu wykonawczego wszczęte zostało przeciwko P. C. postępowanie egzekucyjne, w toku którego ustalone zostało, iż dłużnik nie posiada żadnego majątku, z którego możliwe byłoby prowadzenie skutecznej egzekucji. P. C. działał z pokrzywdzeniem wierzyciela, o czym wiedziała pozwana – jego matka (k. 1-7).

W odpowiedzi na pozew pozwana A. C. wniosła o oddalenie powództwa w całości za zasądzeniem na swoją rzecz od powoda kosztów procesu. W ocenie pozwanej brak jest podstaw do twierdzenia, by wskutek dokonanej na jej rzecz przez dłużnika darowizny nieruchomości stał się on niewypłacalny. Zdaniem pozwanej powód jest właścicielem przedmiotów majątkowych o wartości znacznie przekraczającej wysokość wierzytelności powoda. W szczególności pozwana wskazywała na udział dłużnika w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w W., składającej się z działki ewidencyjnej nr (...), którego wartość szacowała na kwotę 200 000 złotych (k. 33-34).

Bezsporne w niniejszej sprawie było to, że:

Umową darowizny z dnia 16 września 2013 roku, zawartą w formie aktu notarialnego przed notariuszem S. N. pod rep. A nr (...), P. C. darował swej matce – pozwanej A. C., udział 1/2 części w prawie własności nieruchomości gruntowej położonej w K., składającej się z działki ewidencyjnej nr (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Wieliczce V Zamiejscowym Wydziale Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzona jest księga wieczysta nr (...).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2013 roku, sygn. akt V GC 148/12, Sąd Rejonowy w Radomiu zasądził od P. C. na rzecz G. W. kwotę 28 803,28 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 22 lipca 2009 roku do dnia zapłaty, oraz kwotę 1 644,67 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. W dniu 23 października 2013 roku wyrokowi temu została nadana klauzula wykonalności.

Dowód: wyrok z dnia 22 lutego 2013 roku z klauzulą wykonalności (k. 11-12).

Po uzyskaniu tytułu wykonawczego powód przedłożył go wraz z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Bochni R. D.; wniosek wpłynął do kancelarii (...) w dniu 5 grudnia 2013 roku i został zarejestrowany pod sygn. Km 3015/13. Wierzyciel wniósł o prowadzenie egzekucji z rachunków bankowych, nieruchomości, ruchomości i pojazdów mechanicznych. Zgodnie z wnioskiem wierzyciela prowadzenie sprawy z dniem 14 kwietnia 2014 roku zostało przekazane do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bochni P. B., u którego sprawa została zarejestrowana pod sygn. Km 1458/14. Na skutek podjętych czynności Komornik ten ustalił, że pojazdy ujawnione w Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców jako stanowiące własność P. C.: O. (...), rok produkcji 2002; S. R. (...), rok produkcji 1989; przyczepa Hobby 12, rok produkcji 1998 – zostały zbyte na rzecz A. S.. Komornik nie ustalił rachunków bankowych prowadzonych dla dłużnika oraz nieruchomości na terenie powiatu (...) stanowiących jego własność. Postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2015 roku Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne na zasadzie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c., uzasadniając to tym, iż stało się oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Dowody: - wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (akta Km 3015/13, k. 1-2);

- postanowienie o przekazaniu sprawy (akta Km 3015/13, k. 56);
- protokół czynności terenowych (akta Km 1458/14, k. 79);
- zawiadomienie wierzyciela o stanie egzekucji (Km 1458/14, k. 84);
- postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego (Km 1458/14, k. 86).

Egzekucję przeciwko P. C. wszczął także pod sygn. Km 2577/15 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Wieliczce na wniosek wierzycielki M. M.. Egzekucja prowadzona jest na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty wydanego w dniu 27 kwietnia 2015 roku przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, sygn. akt VI Nc-e 467245/15, którym nakazano P. C. zapłatę na rzecz M. M. kwoty 51 587 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 27 lutego 2015 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 4 270,06 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Wierzyciel wniosł, aby egzekucja została skierowana do rachunków bankowych, wynagrodzenia za pracę oraz udziału 1/2 części w prawie własności nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) o powierzchni 0,9546 ha w W., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Dłużnik podał, że posiada rachunki bankowe w Banku (...) oraz Banku (...), jednakże pierwszy z banków powiadomił, iż wierzytelność z rachunku została już zajęta przez innego komornika, a drugi podał, iż nie prowadzi rachunku dłużnika. Nieskuteczne okazało się zajęcie wynagrodzenia za pracę dłużnika w Przedsiębiorstwie (...), bowiem jego wysokość nie przekracza minimalnego wynagrodzenia za pracę. W dniu 7 grudnia 2015 roku sporządzony został protokół opisu i oszacowania udziału dłużnika w prawie własności nieruchomości składającej się z działki nr (...) w W.. Jako wartość udziału dłużnika w prawie własności nieruchomości przyjęto kwotę 317 000 złotych, zgodnie z operatem szacunkowym sporządzonym przez biegłą sądową M. Ś..

Dowody: - wniosek o wszczęcie egzekucji z wydrukiem tytułu wykonawczego

(akta Km 2577/15, k. 1, 6);

- protokół wyjaśnień dłużnika (akta Km 2577/15, k. 25);
- informacja z Banku (...) (akta Km 2577/15, k. 60);
- informacja z Banku (...) (akta Km 2577/15, k. 63);
- informacja od pracodawcy dłużnika (akta Km 2577/15, k. 61);
- protokół opisu i oszacowania (akta Km 2577/15, k. 120-121).

Nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), obciążona jest hipoteką umowną zwykłą na kwotę 80 000 złotych na rzecz Banku (...) na zabezpieczenie spłaty kredytu, hipoteką umowną kaucyjną do kwoty 43 200 złotych na rzecz Banku (...) na zabezpieczenie spłaty odsetek od kredytu i innych kosztów banku oraz hipoteką umowną na kwotę 78 000 złotych na rzecz Fundacji (...) na zabezpieczenie spłaty pożyczki, odsetek i kosztów postępowania. Zabezpieczony hipoteką kredyt spłacany jest przez P. C. regularnie, a na dzień 2 listopada 2015 roku wymagalna wierzytelność banku wynosi 53 669,85 złotych. Zobowiązanie P. C. z tytułu pożyczki udzielonej przez Fundację Regionu (...) wygasło, a wierzyciel hipoteczny podjął czynności zmierzające do wykreślenia hipoteki z księgi wieczystej.

Dowody: - wydruk aktualnej treści księgi wieczystej (k. 97-100);

- wypis aktu notarialnego (k. 80-83);
- pismo Banku (...) (k. 138);

- pismo Fundacji Regionu (...) (k. 141).

Obecnie P. C. mieszka z pozwaną, która pomaga mu w spłacie zobowiązań. Dłużnik pracuje, zarabia 1 750 złotych brutto miesięcznie. Zobowiązany jest do świadczeń alimentacyjnych w wysokości 400 złotych miesięcznie.

Dowody: - zeznania świadka P. C. (k. 108v.-109);

- zeznania pozwanej (k. 109v.-110).

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został ustalony w oparciu o dokumenty urzędowe i prywatne, wydruki treści ksiąg wieczystych, częściowo w oparciu o zeznania świadka i pozwanej. Dokumentów urzędowych w postaci wypisów aktów notarialnych, orzeczeń i protokołów organów egzekucyjnych oraz wyroku Sądu Rejonowego w Radomiu strony nie kwestionowały, a zostały one sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy w zakresie ich działania. Nie podważano także autentyczności załączonych do akt dokumentów prywatnych, w tym i operatu szacunkowego dotyczącego ustalenia wartości prawa własności objętej księgą wieczystą nr (...), sporządzonego na potrzeby postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego S. S.. Ustalona w operacie wartość udziału dłużnika P. C. w prawie własności nieruchomości została wpisana do protokołu opisu i oszacowania, a po uprawomocnieniu się tej czynności Komornika wartość ta będzie stanowić podstawę ustalenia ceny wywołania w trakcie licytacji. Z tego też powodu jako zbędny należało pominąć wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność ustalenia wartości prawa własności nieruchomości. Powód nie wskazał na jakiegokolwiek okoliczności, które by uzasadniały ocenę, że wynik takiej opinii będzie się różnił od wyników operatu sporządzonego na zlecenie Komornika, w szczególności, aby różnica taka mogła wyniknąć w związku z jakimikolwiek błędami metodologicznymi w operacie biegłej sądowej M. Ś.. Wiarygodnymi w zasadzie były zeznania świadka P. C., znajdujące potwierdzenie w dokumentach załączonych do akt. Jedynie twierdzenie świadka o tym, że pozostaje właścicielem przyczepy kempingowej Hobby, nie znalazło potwierdzenia w pozostałych dowodach. Do akt została co prawda przedłożona kopia dowodu rejestracyjnego pojazdu, jednakże pozwana nie przedstawiła wniosków dowodowych zmierzających do podważenia ustaleń dokonanych w toku postępowania egzekucyjnego, zgodnie z którymi wszelkie pojazdy P. C. zbył na rzecz A. S.. W zasadzie wiarygodne były zeznania pozwanej, choć ze względu na stopień pokrewieństwa z P. C., fakt wspólnego ich zamieszkiwania i pomocy z jej strony w spłacie zobowiązań dłużnika, nie sposób było uznać za prawdziwe jej twierdzenia o tym, że w dacie darowizny nie miała wiedzy o wysokości wierzytelności powoda. Nieprzydatnymi były zeznania powoda, który nie miał wiadomości istotnych dla rozstrzygnięcia. Powód nie wykazał też, by do właściwego sądu wnosił o nakazanie P. C. wyjawienia majątku.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

Stosownie do art. 527 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, przy czym czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności; jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela uzyskała korzyść majątkową osoba bliska, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jednocześnie jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Tak samo należy ocenić sytuację, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny (art. 529 k.c.). Przesłankami zasadności uregulowanej w ten sposób tzw. skargi paulińskiej są zatem: pokrzywdzenie wierzyciela, jeżeli skutkiem czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową; działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela; wiedza lub brak należytej staranności prowadzącej do uzyskania przez osobę trzecią wiedzy o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela - przy czym wymienione przesłanki muszą być spełnione łącznie.

Pokrzywdzenie wierzyciela jest następstwem niewypłacalności dłużnika, dlatego dla wykazania pokrzywdzenia wierzyciela wymagane jest wykazanie niewypłacalności dłużnika. Niewypłacalność to brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych, bądź zwiększenie istniejącej już dysproporcji pomiędzy wysokością długów pieniężnych dłużnika a wartością jego majątku, z którego wierzyciel realnie mógłby się zaspokoić. Pokrzywdzenie wierzyciela musi istnieć zarówno w chwili zgłoszenia skargi paulińskiej, jak i w chwili orzekania przez sąd o żądaniu uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną. W niniejszej sprawie nie można uznać, by dłużnik był niewypłacalny. Wyniki postępowania dowodowego wskazują na to, że P. C. regularnie spłaca zabezpieczoną hipoteką na udziale w nieruchomości wierzycielność Banku (...) z tytułu kredytu. Druga z wierzycielności zabezpieczonych hipoteką już nie istnieje, bowiem należność została przez dłużnika spłacona. Powód nie wykazał zaś, by P. C. zobowiązany był obecnie do świadczeń na rzecz osób innych niż on sam oraz również legitymująca się tytułem wykonawczym M. M.. Dłużnik zeznając jako świadek przyznał co prawda, że zobowiązany jest też do świadczeń alimentacyjnych w wysokości po 400 złotych miesięcznie, jednak i w tym przypadku brak jest jakichkolwiek przesłanek dla stwierdzenia, by dłużnik miał problemy ze spłatą tych zobowiązań. Skoro zaś P. C. ma udział 1/2 części w prawie własności nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), oszacowany w postępowaniu egzekucyjnym na kwotę 317 000 złotych, to zaspokojenie wymagalnych wierzycielności, w tym i wierzycielności powoda, wraz z kosztami egzekucji, będzie mogło nastąpić na skutek sprzedaży licytacyjnej, także i w razie nieuzyskania ceny wyższej niż cena wywołania (237 750 złotych w pierwszej licytacji i 211 334 złote w drugiej). Zaznaczenia wymaga bowiem to, że pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać według chwili zaskarżenia tej czynności, oraz że niewypłacalność dłużnika musi istnieć w chwili wystąpienia ze skargą paulińską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania czynności prawnej za bezskuteczną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 marca 2001 roku, sygn. akt V CKN 280/00, z dnia 23 lipca 2003 roku, sygn. akt II CKN 299/01, z dnia 29 czerwca 2004 roku, sygn. akt II CK 367/03).

Skoro zaś, jak wyżej wskazano, warunkiem uznania skargi paulińskiej za zasadną jest łączne wystąpienie określonych przesłanek, to brak w niniejszej sprawie jednej z nich, tj. pokrzywdzenia wierzyciela – powoda, uzasadniał oddalenie powództwa.

Mając na uwadze powyższe rozważania, należało orzec jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od przegrywającego powoda na rzecz pozwanej kwotę 2 417 złotych, na którą złożyły się: 2 400 złotych wynagrodzenia pełnomocnika w osobie adwokata (§ 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu), 17 złotych uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.